

Korszakzáró — évadzáró

Tények és ítéletek

Nagy László igazgató először a következő tényeket sorolta: a színház az évadban 13. bemutatott tartott (két opera, két balett, kilenc prózai és zenés darab). Plusz hét mű maradt a repertoáron, a közönség elé tehát összesen húsz mű 349 előadása került — ebből 312 Szegeden. A legtöbbet az Olivért nézték meg, aztán *A vig özvegyet* és *A kőszívű ember fiait*. A külföldi előadásokkal együtt (turné) a Hoffmann meséi című operát 19 ezren látták.

Az igazgató ezután az egyes tagozatok munkáját értékelte: „A tavalyi viharokat a prózai társulatnál erre az évadra a munka izgalma és feszültsége váltotta fel... Ruszt József és közvetlen munkatársai már az első esztendőben letették névjegyüket. Probléma akkor volt, amikor a társulat egy-egy rendező vendége nem élt a felkínált lehetőséggel. Igazi műhelymunka vette kezdetét. Ebben a légkörben jöhetett létre a stúdióvállalkozások és működött a színészstúdió.” A hagyományosan elismert operaelegyűttes ebben az évadban kapta a legnagyobb kitüntetést, a Bartók—Pásztory-díjat. Ugyanakkor — mondta Nagy László — az operatagozatban sűrűsödtek leginkább a korábban is megvolt, technikai természetű gondok. „A Kerényi-féle színházi törekvéseknek a helyi körülmények — főként hogy mi nemcsak operaház vagyunk — ellenállnak. Ezek az okok, valamint az egyeztetés nehézségei, a turné és a színház művészeinek más elfoglaltsága is — abnormalis operai játérendet okozott.” Az Operaház zeneigazgatója lesz a következő évtől Oberfrank Géza. Szegedi főzeneigazgatói munkásságának hat évéről Nagy László a következő összefoglalást adta: „Az 1983–89 közötti pályáját — a szegedi nemzeti mozitól a nemzeti színházig — 14 bemutatott és számos felújítás, 5 nyugat-európai turné, rádió- és tévéfelvételek, kiváló és érdemes művészi kitüntetések, Liszt-díj, az operafesztivál sikere, a minisztériumi nyújtott díj, a Bartók—Pásztory-díj jelzi. S persze, hogy Pesten hamarabb lett elismert, mint Szegeden, hogy nyugaton többre tartják, mint hazánkban. Nem hibátlan ember. De alkotó művész. Távozásával egy korszak zárul le Szegeden. Múlt, hogy itten munkáját elismerés öveze, hogy jövőjéhez sikert, megfelelő alkotásokat kívánjunk.”

A balett az alakuló ünnepi évad után „a teljes hon-

A Szegedi Nemzeti Színház tegnapi évadzáró társulati ülése körülbelül olyan volt, mint ez az egész június 4-én befejeződő szezon. Milyen? Tessék következtetni az alábbi tudósításból!

foglalás harca” várt az idei szezonban, amire nem volt, vagy nem lehetett felkészülve — állapította meg az igazgató. „Az együttesvezető új tagokat, ragyogó balettmestert szerződtetett, a sajtó-rokonszenve is megmaradt; a realitástól, a tereszerűségtől egyre inkább távolodó és egymással is ellentétes nézeteket valló vezetők között viszont konfliktus támadt.” Ezért következtetett be a vezetőváltás: Bokor Roland, akinek a szegedi balett újjászervezésében meghatározó érdemei vannak, a jövő évtől nem tagja a társulatnak. Az énekkart az új vezetővel, Gyüdi Sándorral végzett eredményes munka jellemezte, a zenekar is sikeresen helytállt. A társulat, a műszak munkakörülményei az idén sem javultak, a hangosítók és a világosítók vezetőinél viszont „konstruktivitást” tapasztalt az igazgató. A szervezők a létszámbeli ellenére csak néha hibáztak, a játékok és közönséglátás rendjét, illetve rendeltetését az infrastruktúra elégtelensége, az egyeztetési nehézségek s a dolgozók tehetetlensége okozza.

Akik mentek, s akik jöttek

Az új évadban már nem lesznek a Szegedi Nemzeti Színház tagjai: Oberfrank Géza, Cser Miklós, Bodolay Géza, Bokor Roland, Urbán Irén, Ditzendy Attila, Somló Gábor, Gurbán János, Bogdár Zoltán, Lipics Zoltán, Szántó Lajos, Elías Zsuzsa, Kovári László, Pápai György, Zelei Gábor, Egri László, Kenesey Gábor, Dálnoky Zsóka, Szakács Eszter, Vadasi Tünde, Kiss Stefánia, Elvira Karavajeva, Nagy János. Nyugdíjba ment Szabó Ildikó színművész és Rácz András színpadfelügyelő. Az új tagok: Gregor József művészeti vezető, Molnár László első karmester, Krámer György balettigazgató, Imre Zoltán művészeti vezető, Janik László segédrendező, Honti György segédrendező, Kovári Csaba magánénekes, Szilágyi Erzsébet magánénekes, Frankó Tünde magánénekes, Fe-

renczi Krisztina, Galbenisz Thomasz, Kárpáti Tibor, Kalocsai Miklós, Kolti Helga, Bagó Bertalan színművészek, Müller Júlia segédzsinész, Bakó Gábor és Kiss László táncosok.

Az új műsorterv: A Nagyszínházban bemutatják Verdi Rigolettoját, Rossini Hamupipókéját, Monteverdi Arfeo című balettjét; Shakespeare: Lear király — a prózai bemutató, a musical Brecht Koldusoperája és a nagyopera: Kálmán Imre: A csikágói hercegnő. A kisszínházi bemutatók: Eisemann—Szilágyi: En és a kisöcsém — zenés vigjáték; Joshua Sobol: Gettó — színmű zenével; Kornis Mihály: Környágy, Németh László: A két Bolyai (vagy VII. Gergely), Békés—Várkonyi: A féltőlény. A balett kamaraestet tart. Három bemutatót terveznek a stúdiószínházban, amely a Kisszínházban működik majd, és „Nyolcórás színház” lesz a neve. Músorter marad az Oliver, A kőszívű, az Aida, az Otello, a Parasztecsület, a Bajazzók, a Lammemoori Lucia, a Bánk bán, A bolygó hollandi, a Tosca, A vig özvegy és az Antigoné.

Díjak

Az idén az olasz operákban nyújtott teljesítményért, Vajda Júlia magánénekes kapta a díjat. A három színházi díj odaítéléséről az egész társulat szavazott, melynek eredményeként a Vaszy Viktor-díjat Bokor Roland vehette át (a díjátadás után Réti Csaba operaelekes azt tudakolta: miként lehetséges, hogy egy művészeti díjat adminisztratív vezető kapjon? A színházigazgató válasza: a díjak körüli szavazás ügyeire az évadkezdéskor térnek majd vissza). A Makó Lajos-díjat Kovács Zoltán színművész kapta. Az idei Varga Mátyás-díjat: Zodi István színpadfelügyelő. A közönségszavazás: Kőszegi Ákos színművész kapta a ruhagyári díjat, Vajda Júlia a Tisza Volánét, Iván Ildikó operaelekes a Dáfét, Szervét Tibor színművész pedig a József Attila Tudományegyetemét. Szegedi munkásságának elismeréséül a színház művészeti tanácsának döntése alapján Vaszy Viktor-díjat kapott Oberfrank Géza.

A társulati ülés végén, már a Himnusz után szólasra jelentkezett Bodolay Géza rendező, aki mint mondta, ebben az évadban arra kényszerült, hogy munka nélkül vegye fel a fizetését. Megköszönte — elsősorban a színészeknek —, hogy Szegeden válhatott rendezővé, s köszönetet mondott mindazoknak a színházi embereknek is, akikről itteni négy éve alatt sokat tanult, „akik még értették a színházat”, végezetül pedig elszavazta az ő szegedi „premoder páholyuk” atyámaestérének, Weöres Sándornak A vaskalap című versét.

S. E.

Szervez a JATE, védnök a város

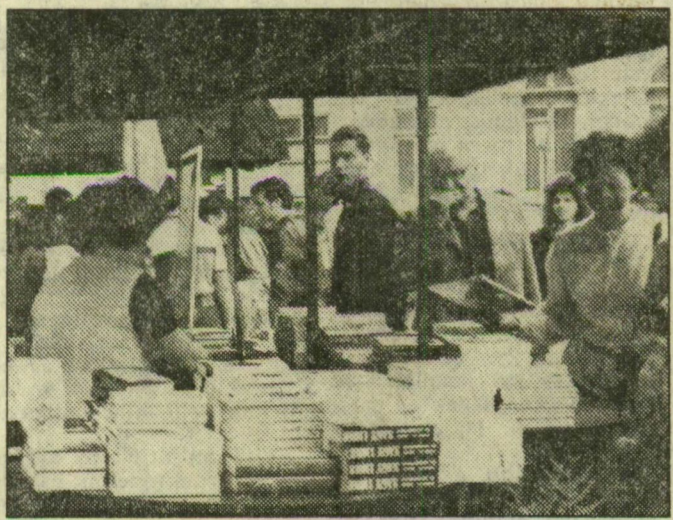
Tavaly decemberben született meg az első körlevél az 1991 augusztusában Szegeden megrendezendő III. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszus szervezőitől. Erre eddig négyszázan jelentkeztek a világ minden tájáról: Vietnamból, Ausztráliából, Kínából, Dél-Amerikából, Japánból és természetesen Európából. A tegnapi lezáródott jelentkezési határidő összegzésre készítette a szegedi szervezőket. Százhetven előadástéma érkezett a tervezett öt szekció munkájához, ám a város értelmisége szóltan maradt: az egyetemi emberek túl nem jelentkezték a szegediek.

Eppen ezért a határidőt szeptember 10-ig meghosszabbította és a választható témákat ezúton is ismertetve föl hívja az előkészítő bizottság mindazokat, akik pedagógusként, művelődést szervező szakembereként, a magyarságtudomány iránt érdeklődő állampolgárként jelentkezni szeretnének a kongresszusra — minden formáság nélkül — keresztek meg Monok Istvánt, a

jelentkezést a szegedi 393-as postafiókra küldjék.

A tervezett szekciók témái: 1. Eszmék és technikák áramlása Magyarországról Európába — Európából Magyarországra, 2. a peregrináció a magyar irodalom-, és művelődéstörténet különböző periódusai-ban, 3. magyar nyelvészek külföldön, külföldi nyelvészek Magyarországon, 4. migrációs folyamatok és hatásuk a népi kultúrára, 5. a szegedi táj népi műveltsége. A szervezőbizottság által kijelölt néhány nagyobb előadás (30 perc) plenáris ülésen, a résztvevők által bejelentett előadások (20 perc) szekcióüléseken hangzanak el.

Az ötnapos kongresszus szervezője a JATE, védnöke Szeged városa. Az előkészítő bizottság örömmel fogadja vállalatok és gazdálkodó szervezetek támogatását. Eddig a Szegedi Nyomda, az Irodatechnikai Vállalat, a Szeged Tourist nyújtott segítséget, valamint Richter Ilona grafikusművész.

MEGNYÍLT A KÖNYVHÉT. Ma délelőtt 10-től szegedi szerzők — Varga Mátyás, Polner Zoltán, Raffay Ernő és Dlusztos Imre — dedikálják könyveiket, a Dugonics tere. Holnap, vasárnap délelőtt fél tízenegykor a Vasutas Fúvószenekar ad koncertet a könyvsátrak között. Idekövetkező hír, hogy Temesi Ferenc és Csétri Lajos, a Somogyi Könyvtárban hétfőn nem délután ötkor, hanem négykor beszélget az érdeklődők előtt.

Tanítók

Egy hete, szombat délután, a Kaposvári Táncsics Mihály Gimnáziumban még semmi különös nem lehetett érzékelni abból a feszültségből, amely a tanári kar tagjaiban felhalmozódott. Szolid ünnepségre, a tízéves érettségi találkozóakra gyűlünk egybe, amely rendezvény amúgy sem alkalmas mélyebb, politikai töltésű problémák ki- és megtárgyalására; annál inkább bizonyos információk megszerzésére azokról, akikkel együtt életünknek fontos négy esztendejét töltöttük.

Kontra József tanár úr, volt osztályfőnökünk, miután hevenyészett önéletrajzainkat végighallgatta, röviden reflektált az elhangzottakra. Beszélte a pedagóguspályát elhagyókról — többen is létezőnk ilyen kereszttel a vállunkon a volt IV. B osztályból —, s azt hangsúlyozta, hogy a jó tanárrá válás elsősorban hozzáállás, s nem pedig a szakmai tudás függvénye — bár kétségtelenül, ez utóbbi is elengedhetetlen.

Néhány nap múltán a televízió esti híradójából arról értesültem, hogy a Kaposvári Táncsics Mihály Gimnázium tanárai sztrájkba léptek, ehéber helyett bért követelvény. Később megtudtam — szintén a tévéből —, hogy nem csupán a szegedi Juhász Gyula Tanárképző Főiskola II. számú gyakorló iskolájának, hanem egy fővárosi, III. kerületi általános iskolának a tanárai is, alapítvány céljára ajánlották föl pedagógusnapjait jutalmukat, megalázóan érezve — egyébként teljes joggal — annak összegét. Aztán arra gondoltam, hogy a jelenlegi kormányzatnak fűződik-e valamely elvi-ideológiai érdeke ahhoz, hogy a pedagógusok követeléseit ne teljesítse. Arra jutottam, hogy ilyen indok már nincs, egyszerűen csak a gazdaság állapota az az ok, amely miatt a pedagógusok helyzete feltehetőleg továbbra is olyan lesz, amilyen ma. S persze, a régi kormányzat, a régi politikai (mondjuk ki:

A Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Egyetemen tegnap Szilárd János rektor a pedagógusnap alkalmából kitüntetésekkel adta át. Kiváló Munkáért elismerésben részesült Dóba György egyetemi tanársegéd (Ideg- és Elmegyógyászati Klinika), Kiss Attila egyetemi adjunktus (Urológiai Tanszék), Simonka János Aurél egyetemi adjunktus (Idegsebészeti Klinika), Török Angéla egyetemi adjunktus (Orvosi Vegytani Intézet) és Hunyadvány Éva egyetemi adjunktus (Gyógy-szertekológiai Intézet).

A Kertészeti és Élelmiszeripari Egyetem szegedi főiskolai karán a MÉM által adományozott Kiváló Munkáért kitüntetésben Fehérré Patkós Erzsébet főiskolai adjunktus, Fehér László főiskolai docens és Pallagi Attiláné főiskolai docens részesült.

A Juhász Gyula Tanárképző Főiskolán kiosztották a pedagógusnapjait kitüntetésekkel. Rozgonyiné Molnár Emma Kazinczy-díjat kapott, a Pedagógus Szolgálati emlékérmét idén Nagy Istvánné tanítónő (1. sz. gyakorló iskola), Török Lászlóné szakvezető tanár (2. sz. gyakorló iskola) és Király Irén főiskolai adjunktus kapta meg. Szó-

párt-)vezetés e téren, meglehet, tudatosan elkövetett mulasztásaiért immár senkit sem lehetséges felelősségre vonni. Egy ilyen tetemre hívás nem is lendítene túl sokat az ügyön. Vulgárisan fogalmazva: régebben, amikor lett volna erre pénz, elfelejtették karbantartani a pedagógusok fizetését, most pedig, amikor a helyzet tarthatatlanságát a legfelsőbb szinten is felismerik, immáron nincs pénz. Elfogyott.

Sajnálatos, hogy a pedagógusokról szót, jómagás is anyagi vonatkozásokra tereltem a szót. Úgy látszik, ez ragályos betegség. Virus. Pedig inkább arról kellene írni, hogy ez a szó: tanító, milyen csodálatosan fejezi ki az egész pedagóguspálya lényegét, évezredek hagyományait. Vagy arról, hogy annak minden mostoha-sága ellenére — nyugdíjasként —, miért tartják szüleim sikeresnek és szépnek azt a közel négy évtizedet, amelyet somogyi kisközségekben pedagógusként töltöttem. Illeme megemlékeznom Bernáth Sándor tanár úrról is, akinek matematikatudását, szemléletét egyetemi tanulmányaim során is hasznosítottam, vagy Marek János tanár úrról — szintén a kaposvári gimnáziumból —, aki a 70-es évek végén az akkori történelemkönyvekben nem szereplő eseményekről, tényekről is felvilágosított bennünket. Így nem a Szabad Európa Rádióból kellett először hallanunk a Ribbentrop—Molotov-egyezményről, Lengyelország kétoldali lerohanásáról, Jaltáról, vagy a finnek Szovjetunió általi megtámadásáról.

A sort folytathatnám, de nem teszem. Inkább annak a meggyőződésemet adok hangot e köszöntőnek szánt, ám nem azzá sikeredett írás végén, hogy függetlenül a hivatalos — anyagiakban, kitüntetésekben megnyilvánuló — elismeréstől, el nem ismeréstől, a pedagógusok munkáját kizárólag tanítványaik minősítik. Ez most is így van, és így van rendjén.

Sandi István

cialista Kultúraért kitüntetésben részesült Mihálka György főiskolai tanár, Kiváló Munkáért elismeréssel jutalmazták Dóza József és Králik Aladár tanszékvezetőket, Bagdi Sándor, Szilágyi Lajos, Galgóczi László, Mayer Gyula, Bezdán Sándor, Kishalmi Zoltánné, Berecz Árpádné, Sinkó János, Homor Géza adjunktus, Maschek Rudolfné, Péntek Lászlóné szakvezető tanárok, Zsolnai Józsefné tanítónő, Pekárik Jánosné csoportvezető, Kocsis Lászlóné élelmiszer-vezető, Herzföld Katalin előadó, Nyári András technikus munkáját.

Ramszeszek a piramisban

Több száz érdeklődő — többségében pedagógus — vett részt tegnap délután azon a demonstráción, amelyet a Felsőoktatási Dolgozók Szakszervezetének József Attila Tudományegyetemi Bizottsága szervezett a Dugonics tere. Csörgő Sándor egyetemi tanár, az FDSZ képviselője beszédében azt hangsúlyozta, hogy a pedagógusnap alkalmából ilyen jellegű összejövetelekre korábban nem volt példa. Nem mintha a felsőoktatásban dolgozók nem küszködtek volna ko-

rábban is azon problémákkal, amelyeket most újfent a nyilvánosság elé tártak, csak éppen bizonyos féltékeny érzése miatt fojtották magukba panaszaikat, jogos követeléseiket. Félték attól, hogy retorziók érhetik őket nézeteik nyilvános hangzótása miatt; elveszítették a tudományos tevékenység, a tanítás lehetőségét, egyetemi státuszukat. Nem kis szerepe volt a bölcsészhallgatók által kezdeményezett múlt év őszi sztrájkjának abban, hogy ezúttal az oktatók kezdeményeztek olyan demonstratív megmozdulást, amely alkalmas arra, hogy segítségével az oktatásügy — s benne a felsőoktatás — főlétező gondjaival nyilvánosan szembesülhessen a társadalom.

Milyen követeléseket fogalmaztak meg a rendhagyó pedagógusnap „ünnepe” résztvevői? Azt kívánják, hogy az Országgyűlés ne a maradványelv alapján döntson az oktatás állami finanszírozásáról. A Művelődési Minisztérium a felsőoktatásban dolgozókat is képviselje a hatalommal szemben, ne csupán a hatalmat — ellenük. Valóságos autonómiát az egyetemeknek! Radikális osztály- és bérreformot, s az inflációhoz igazodó fokozatos kompenzációt!

Csörgő professzor tolmácsolta az egyetemi oktatóknak a Művelődési Minisztériummal, főképpen azok bürokrataival szembeni fenntartásait. A magyar oktatásügyet olyan piramisok sorozatának nevezte, amely épít-

mények csúcsain többnyire olyan személyek állnak, akik partikulárisan semmihez sem értenek, vezetői viszont nagyon tudnak. Nagy derűtséget keltett az ennek kapcsán „elejtett” megjegyzése, mely szerint Ramszesz fáraó nem a piramis csúcsán, hanem annak alján nyugszik —, s az asszociációk ezen a ponton kedvükre elszabadulhattak. A hosszasan sorolt negatív példák közül az egyik legérdekesebb: a természettudományi kar egyik — nemzetközi hírnév — matematikai tanszéke oktatóinak együttes bére körülbelül annyi, mint egy bizonyos — posztjáról már lement — pártfunkcionárius jelenlegi fizetése. (Névet — valószínűleg toleranciából — nem mondták.)

A legfontosabb problémának a morális értékválság, a pozitív jövőképek hiánya tűnik — mondotta a professzor. Megfelelően ellátott egyetemek nélkül bármely ország élete lehetetlenné válik — hangsúlyozta.

A Dugonics téri demonstráción az egyetemi hallgatók, a Tudományos Dolgozók Demokratikus Szakszervezete a Tudományos Dolgozók Szakszervezete, a Szabad Demokraták Szövetsége, a Szolidaritás Szakszervezet, a Fidesz és a Szocialdemokrata Párt egyaránt támogatásáról biztosította az itt elhangzott követeléseket, amelyeket egyébként a szervezők képviselői a tegnapi napon át nyújtottak Glatz Ferenc művelődési miniszternek.

S. I.